

zí > zej > zé (> zí)

Změnu *í > ej > é > í* ve slabice *zí* představujeme na výrazu *vozík*. — Volně jsou tu přiřazeny varianty adverbia *zítra* a nom. sg. adj. *cizí*, kde se slabika *-zí* sice realizuje též jako *-zej*, ale její původ není výsledkem pouze výše uvedené hláskoslovné změny.

28 vozík (691) — mapa s. 89**1 M vozík** (voz'ík, vožyk 804–812, 818, 820–823)

vozýk (vozyk 814–817, 83, 84)

vozejk

vozék

vuzek (vúzek 738–740)

2 Vedle hláskového problému (vývoje samohlásky *í* po sykavce *z*) se na mapě sleduje též odlišný slovo-
tvorný prostředek deminuce, totiž sufix *-ek* (*vúzek*). Slezské podoby *voz'ík*, *vožyk* dokládají měkčení sykavky vlivem následující úzké samohlásky *i*, jež patří sufixu *-ík*. Tyto podoby byly zachyceny jen v západní podskupině slez. nářečí. Sufix *-ík* je sice rovněž v sev. úseku vm. nářečí a v již. podskupině dialektů slezských, ale tam se samohlásky *í* po depalatalizované souhláске *z* realizuje jako *y*, popř. *y* (*vozyk*, *vozyk*), srov. ČJA 5, 48; PRO F2c; oblast krátkých samohlásek (*vozyk*) je vymezena v ČJA 5, 202.**3** Téměř celá jzč. nářečí s již. a středním úsekem vm. dialektů uchovávají starší podobu *vozík*. Stč. a svč. dialektly a přechodná nářečí českomoravská se vydělují novější variantou *vozejk*, jež často proniká i do jzč. nářečí. Tato podoba byla zaznamenána též na dvou ostrůvcích ve vm. dialektech, a to vých. od Kyjova a v okolí Kelče.

Střm. nářečí charakterizuje varianta se samohláskou *é*: *vozék*. Valašsko se vyznačuje obměnou *vozýk*, Frenštátsko má podobu *vozyk*. Zejména na Opavsku byla zachycena varianta *voz'ík* (*-žyk*).

Východní část Slezska a nezřídka i část západní (ale zde většinou dubletně) má slovo-
tvornou variantu *vuzek*, která se dokládá rovněž z malé oblasti sev. Valašska (ve východní podobě s nekráceným *-ú*: *vúzek*); tady se projevuje tendence lišit obě varianty významem: slovo *vúzek* tu často znamená ‚menší vůz, např. k tažení kravami‘, kdežto *vozýk* označuje ‚malý vozíček k ručnímu tažení‘.

Ve všech městech v Čechách a na záp. Moravě je běžná obměna *vozejk*, v oblasti jzč. nářečí vedle podoby *vozík*. Tato posledně uváděná podoba, shodná se spisovným jazykem, převažuje v ostatních moravských a slezských městech.

4 vozejk Jg**vuzek** pol. *wózek***vozík** stč., Jg, SSJČ, pol. *wózik*, hluž. *wozyk***5** vozík Ju 7, Ru 3, 5 — vozejk Po 1, Ju 1–5, Ru 2–4 — vozék Ju 6 — vuzek Ru 4 — vůzek Po 1**29 zítra (1514) — mapa s. 91****1 M**

zítra

zitra

zytra

zejtra (zějtra 715, zijtra 301) — vzejtra

zéra

zajtra (zajtry 819, 830)

zautra 801, 805, 806

zutra (zútra 751)

jutro